

# Konsten att bryta ett skadligt beroende

Svenska Dagbladet den 3 april 2022

Hur ska vi bryta oss ur beroendet av rysk gas? Nyligen tillkännagav Europeiska kommissionen en handlingsplan som ska göra EU oberoende av rysk gas innan 2030. Kommissionens ordförande, Ursula von der Leyen, uttryckte det bestämt: "Vi måste vara oberoende av rysk olja, kol och gas. Vi kan helt enkelt inte förlita oss på en underleverantör som hotar oss". EU-strategier för att en gång för alla skilja oss från rysk energi har emellertid utarbetats redan långt innan Ryssland invaderade Ukraina.

Den osynliga handens utfall mot Kreml har ständigt blockerats av Europas gasberoende. Inför vårt största energi- och säkerhetspolitiska hot någonsin, står vi äntligen enade mot Ryssland. Stoppet för Nord Stream 2 verkar bara vara början.

Positionsförflyttningen är lika beundransvärd som handfast, men det är viktigt att förstå hur vi blev så beroende av Ryssland att 40 procent av EU:s naturgas kommer från grannen i öst. Givet dessa förutsättningar kommer frigörelseprojektet med en saftig nota för EU:s skattebetalare. En nota vi kommer betala i flera år, om inte i decennier.

Den viktigaste aktören är Tyskland. Många ser Tyskland som ett klimat- och miljömässigt föredöme, men verkligheten förtäljer en annan historia. Bara åtta länder i världen förbrukar mer kol. Storbritannien bränner i jämförelse nästan inget kol alls. Skillnaden mellan dessa länder—och i bredare mening skillnaden mellan Tysklands ambitioner och praktik—kan spåras i förbundskansler Angela Merkels beslut att fasa ut tysk kärnkraft efter olyckan i Fukushima år 2011. För bara tio år sedan hade Tyskland 17 reaktorer i drift, vilka producerade nästan en fjärdedel av landets elektricitet. Endast tre kvarstår. Utöver sina inhemska ambitioner att fasa ut kärnkraft har Tyskland förespråkat en europeisk Green Deal utan kärnkraft och därigenom försatt sig på kollisionskurs med Frankrike och halva den övriga unionen.

Även om Tyskland länge har setts som kärnkraftens nemesis har Merkel själv inte alltid motsatt sig tekniken. Tvärtom, hon var en förkämpe för tysk kärnkraft och kallade alla invändningar "absurda" innan hennes popularitet började dala kring 2010. Många tyska politiker hade tidigare förstått att kärnkraftsmotståndet kunde utgöra valbränsle, men det var Merkel som omsatte tanken i handling. Ett decennium senare är Tysklands energipolitiska band till Kreml starkare än någonsin. En tidigare tysk förbundskansler är till och med styrelseordförande i Rysslands största oljebolag.

Ingen regering som faktiskt bryr sig om klimatförändringarna kan medverka till att fungerande kärnkraft stängs. Tyskland gjorde detta och lite till; de startade ett krig mot kärnkraften långt utanför sina egna gränser, med resultatet att hela EU:s motståndskraft har försvagats. Ett starkt system karakteriseras av redundans, att det finns en överkapacitet. I EU:s ambition att frigöra oss från Ryssland kommer utbyggnaden av förnyelsebar energi vara otillräcklig. Det är rätt tid att göra upp med vårt kärnkraftsmotstånd.

**Özge Öner**